Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Lausunto

12.3.2024

EU/446/2024
EU/446/2024-MMM-6

Asiantuntijalausunto MMM; Suuren valiokunnan työjaosto 13.3.2024 klo 8.30 / E 58/2023 vp

Maatalousneuvos Ahti Hirvonen

Suomen avaintavoitteet EU:n strategiseen agendaan ja tulevan komission ohjelmaan vaikuttamisessa ovat Euroopan strategisen kilpailukyvyn vahvistaminen, Euroopan kokonaisturvallisuuden parantaminen ja puhtaan siirtymän sekä biotalouden ja kiertotalouden mahdollisuuksien edistäminen. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että Suomen oman ruoantuotannon häiriötön jatkuminen on keskeinen osa kansallista kokonaisturvallisuutta. Biotalous tarjoaa kestäviä kasvumahdollisuuksia koko EU:ssa ja sitä tulisi edistää tehokkaasti investointien realisoitumisen edistämiseksi. Tulevalla EU:n monivuotisella rahoituskehyksellä on paljon merkitystä tavoitteiden toteutumisen kannalta.

Tilapäisistä valtiontukisääntöjen joustoista irtautuminen mahdollisimman nopeasti niiden tarpeen lakattua on pitkäaikaisen linjamme mukaista sekä kansallisesti yleisesti että maa-ja metsätalousministeriön hallinnonalan sektoreilla. Ympäristö- ja ilmastovaikutteisia tukia on jatkoa varten tehty aiempaa helpommin toteutettavaksi tuomalla niitä ryhmäpoikkeusasetusten piiriin sekä nostamalla tietyissä tapauksissa tukitasoja.

Biotalous on merkittävä kestävän talouskasvun moottori. Biotalouden edistäminen EU:ssa liittyy strategisen kilpailukyvyn sekä kokonaisturvallisuuden parantamiseen (mm. huoltovarmuuteen). EU:n biotalousstrategia tulee päivittää muuttunutta toimintaympäristöä vastaavaksi ja lisäksi biotalous tulee sisällyttää osaksi EU:n teollisuuspolitiikkaa, jotta varmistetaan rahoitus kestävämmille innovaatioille ja niiden markkinoille saattaminen. Maa- ja metsätalousministeriö näkee, että komission nykyinen työohjelma ei ole pystynyt hyödyntämään biotalouden potentiaalia täysimääräisesti. Uudella komissiolla on mahdollisuus ottaa korjaava suunta tämän suhteen ja Suomen tulee edistää tunnustetun aseman saamista sille unionin eri politiikka-aloille, erityisesti teollisuuspolitiikkaan.

Bioresurssien ja niihin perustuvien tuotteiden ja palveluiden laajamittainen hyväksyttävyys sekä jatkopanostukset biotalouden kehittämiseen koko EU:n alueella ja globaalisti on merkittävää Suomen taloudelle, kilpailukyvylle ja huoltovarmuudelle (raaka-aineomavaraisuus) ja hyvinvoinnille. On tärkeää, että moni jäsenmaa valmistelee kansallisen biotalousstrategian, jotta EU:ssa

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Maa- ja metsätalousministeriö				
PL 30 00023 Valtioneuvosto	Hallituskatu 3 A Helsinki	0295 16001 +358 295 16001		kirjaamo.mmm@gov.fi

on mahdollisimman laaja ymmärrys bioresurssien ja biotalouden roolista vihreän kasvun vauhdittamisessa. Tavoitteena on, että biotalouden ja uusiutuvien luonnonvarojen tarjoamat mahdollisuudet tarjota kestäviä ratkaisuja vähähiilisyyteen sekä EU-alueen huoltovarmuuteen tunnustetaan merkittävänä osana erilaisia Euroopan vihreän kehityksen suunnitelmia ja strategioita seuraavan komission kaudella. Samalla tavoitteena on varmistaa Euroopan vahvan aseman säilyttäminen biotalouden osaajana. Erityisenä tavoitteena on, että EU:n teollisuuspolitiikassa tunnistetaan uusiutuvien luonnonvarojen tarjoamat kasvun mahdollisuudet EU:n taloudelle, jotta biotalouden tutkimuksen ja kehityksen panostukset realisoituvat myös investointeina Suomeen ja EU:iin. Suomi pitää CAP:in valmistelussa esillä biotalouden rahoituksen jatkuvuuden merkitystä osana maaseudun kehittämistä ja arvonlisän kasvattamista. Suomen ja Euroopan on pidettävä jatkossakin huolta osaamisestaan, jotta pysytään huippuosaajana ja kansainvälisesti kiinnostavana kumppanina biotaloudessa ja biopohjaisissa tuotteissa.

Maa- ja metsätalousministeriön mukaan on tärkeää huomata, että metsiin liittyviä aloitteita on julkaistu viime vuosina paljon. Metsiä ja maankäyttöä koskevassa säätelyssä tulee ottaa huomioon jäsenvaltioiden paikalliset olosuhteet ja antaa jäsenmaille mahdollisuudet valita tavoitteisiin sopivat keinot itsenäisesti. On tärkeää tunnistaa metsiin liittyvät laajat elinkeinomahdollisuudet eikä kustannuskilpailukykyä tule heikentää. Metsäpolitiikka tulee säilyttää jatkossakin jäsenvaltioiden kansallisessa päätösvallassa. Metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen on olennainen osa metsien kestävää hoitoa ja käyttöä. Siitä huolehtiminen on myös tärkeä osa ilmastonmuutoksen torjuntaa, jossa tulee myös riittävällä tavalla huomioida paikalliset olosuhteet.

Suomen tavoitteena on, että maataloutta ja ruoantuotantoa voidaan harjoittaa kannattavasti kaikilla EU:n alueilla, mukaan lukien epäsuotuisat alueet. Yhteisen politiikan tulee tarjota välineitä ja mahdollisuuksia, jotta sekä yhteisin että kansallisin toimin voidaan jatkaa tuotantoa koko maassa vähintään nykyisessä laajuudessa. Eri politiikan alojen välillä tulee löytää tasapaino kestävyyden eri ulottuvuuksien välillä (taloudellinen, sosiaalinen, ympäristöllinen) ja ruoan tuotannon jatkuminen tulee sovittaa yhteen mm. EU:n 2040-ilmastotavoitteiden, monivuotisen rahoituskehyksen ja mahdollisen EU:n laajentumisen kanssa.

Tasapainoinen alueellinen kehitys on Suomen kaltaiselle maaseutuvaltaiselle maalle elintärkeää. Maaseutupolitiikan toimenpiteitä tarvitaan pitämään yllä maaseudun elinvoimaa, houkuttelemaan nuoria viljelijöitä alalle ja monipuolistamaan yritysrakennetta. Elinvoimaisen maaseudun merkitys omavaraisuuden, huoltovarmuuden ja turvallisuuden perustana on korostunut viimeaikaisissa kriiseissä. Erityisesti Suomessa, jossa on yli 1 300 kilometrin raja Venäjän kanssa, elinvoimainen maaseutu on erittäin tärkeää myös turvallisuuspolitiikan näkökulmasta.

Komission puheenjohtajan käynnistämä strateginen vuoropuhelu EU:n maatalouden tulevaisuudesta antaa hyvän tilaisuuden tuoda esille ruokaturvan merkitys maailmassa, jossa erilaiset kriisit yleistyvät ja vahvistuvat.

Hallitusohjelman mukaisesti hallitus sitoutuu Suomen EU-vaikuttamisen ja ennakkovaikuttamisen tehostamiseen sekä kannanmuodostuksen nopeuttamiseen. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla ennakkovaikuttamisen merkitys on erityisen tärkeää esimerkiksi metsäasioissa, koska niihin liittyviä asioita sisältyy useisiin sektoripolitiikkoihin. Metsäasioissa korostuu myös saman mielisten jäsenmaiden välinen yhteistyö.